

Natura 2000 en de Grevelingen

De Grevelingen: jarenlange achteruitgang van het milieu

Met de aanleg van de Grevelingendam (1965) en de Brouwersdam (1971) werd de Grevelingen een stagnant meer. Door slibbezinking kreeg het water een helder doorzicht en daardoor leek een keuze voor het behoud van zout aantrekkelijk. Uitstel van verzoeting werd dan ook afstel. Sinds 1990 is de biomassa echter met 75% afgenomen en is men ontevreden over de van onderuit het meer optrekkende zuurstofloosheid.

Mede met het doel de zoute natuur te behouden is in 2015 de Natura 2000-status aan het gebied verleend. Maar alleen die status lost de problemen niet op, evenmin als de voorgenomen grote sluis in de noordelijke Brouwersdam. Het beperkte getij dat deze sluis in het meer moet opwekken geeft onvoldoende menging, waardoor de problemen in het overgrote deel van het meer in stand blijven.

Zoute wateren in Zeeland nadelig voor de natuur

De in Zeeland zout gehouden wateren blijken niet alleen nadelig voor de natuur, ze veroorzaken ook een toenemende [verzilting](#) van het grondwater. De verziltingsdruk wordt bij zeespiegelstijging nog eens extra versterkt en gaat ten koste van de [leefbaarheid](#).

De Voordelta: positieve ontwikkeling van (zoute) natuur

Krachtige landinwaartse getijdenstromingen verdwenen met de Deltawerken, waarna natuurlijke kustaanwas de Voordelta kon vormen. Parallel aan de kust slibben platen op en voor de Brouwersdam ontstaan spontaan schelpdierriffen, die op hun beurt weer sediment vasthouden.

Een aangroeiende Voordelta biedt plaats voor evoluerende natuur met estuariene milieus, een rijke zoute onderwaterwereld, bij eb droogvallende platen voor vogels en zeehonden, duinvorming en migratierivieren. Kortom, er liggen daar kansen voor zoute natuurontwikkeling die de voormalige zeegaten niet bieden. Ook voor schelpdiercultures ontstaan daarbij gunstige omstandigheden.

Er is veel voor te zeggen de zoute estuariene natuur westwaarts te verschuiven naar de dynamische Noordzee en de Grevelingen te transformeren naar een gezond zoetwatermeer met voldoende doorstroming met schoon rivierwater. Temeer daar dit laatste aansluit bij de doelen waterveiligheid en zoetwatervoorziening.

Meer zoet water, meer biodiversiteit

Minder dan een tienduizendste van al het water op aarde is zoet oppervlaktewater.

Elke toename van dit zeer zeldzame milieu vergroot de biodiversiteit.

De [verzoeting](#) van onder meer de Grevelingen zal dan ook de verscheidenheid van flora en fauna sterk doen toenemen.

Vissen

De nu nog zout gehouden binnenwateren kunnen een zoete kraamkamer gaan vormen voor al die [trekvissen](#), zoals fint, marene, houting, spiering, alver, paling, harder en driedoornige stekelbaars, die zich voortplanten in zoete deltawateren en het benedenrivierengebied.

Van de rivierzijde zullen tal van zoetwatervissen, evenals zoogdieren als otter en bever, de nieuwe zoete natuurgebieden gaan bevolken.

Vogelrijkdom

Trekvogels hebben geen directe voorkeur voor zoet of zout. Zij kunnen rijkelijk kiezen uit de zoete wateren en de zoute Voordelta.

De meeste broedvogels geven echter de voorkeur aan de zoete gebieden.

De evoluerende natuur

Instandhouding, doelsoorten en habitatrichtlijnen kunnen nooit doelen op zichzelf zijn.

Natuur is immers niet afdwingbaar. Soorten komen en soorten gaan, stadia wisselen elkaar af, er is sprake van afsterven en groei, kortom procesnatuur oftewel natuurontwikkeling.

Ook bij verzoeting weten we nog niet precies hoe de natuur er op inspeelt.

Wellicht is de Natura 2000-status in 2015 te vroeg verstrekt. Nu blijkt dat de zoute natuur in de Grevelingen moeite heeft om zich te handhaven en een zoet meer gezien het voorgaande voor de hand lijkt te liggen, zou dit een reden kunnen zijn om deze status te heroverwegen.